

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ

ብሔራዊ የመረጃና መገናኛ
ቴክኖሎጂ
ፖሊሲና ስትራቴጂ

አዲስ አበባ
ነሐሴ 2001

የቃላት ፍቺ II
 አህጽሮተ ቃላትና አጫጭር ስያሜዎች III

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ 1

ምዕራፍ ሁለት

ራዕይ፣ ተልዕኮ፣ ዓላማ፣ ግቦች እና መርሆዎች 3
 2.1. ብሔራዊ ራዕይ፣ 3
 2.2. የመመቴክ ራዕይ፣ 3
 2.3. ተልዕኮ፣ 3
 2.4. ዓላማ 3
 2.5. አጠቃላይ ግቦች 3
 2.6. መርሆዎች 4

ምዕራፍ ሦስት

የመመቴክ ፖሊሲ ስትራቴጂያዊ ትኩረት 5
 3.1. መግቢያ 5
 3.2. የመመቴክ መሠረተ ልማት 6
 3.3. የሰው ኃይል ልማት 7
 3.4. የመመቴክ ሕጋዊ ሥርዓትና ደህንነት 9
 3.5. መመቴክ ለመንግሥት አስተዳደርና አገልግሎት (ኢ-መንግሥት) 14
 3.6. የመመቴክ ኢንዱስትሪና የግሉ ዘርፍ ልማት 21
 3.7. ምርምርና የቴክኖሎጂ ሽግግር 23

ምዕራፍ አራት

የፖሊሲው የአፈጻጸም ማዕቀፍ 25
 4.1. አጠቃላይ ምልከታ 25
 4.2. የተቋማት አወቃቀር 25
 4.3. ክትትልና ግምገማ 27
 4.4. የወደፊት አቅጣጫ፣ ብሔራዊ የመመቴክ መሪ ዕቅድ 28

የግብርና ኔት (Agri-Net)

በሀገሪቷ ውስጥ የሚገኙ የግብርና ምርምር ጣቢያዎችን የሚያገናኝና እንደ ኢንተርኔት፣ ቪዲዮ-ኮንፈረንስ...ወዘተ፣ የመሳሰሉ አገልግሎቶችን የሚሰጥ የመረጃ መረብ።

ሥርዓት (Broadcasting)

በሬዲዮ፣ በቴሌቪዥን፣ በመረጃ መረብ እና በሌሎች ቴክኖሎጂዎች የሚደረግ የመረጃ ሥርዓት ነው።

መጠነካፋይ (Digital divide)

በአደጉትና ባላደጉት አገሮች ወይም ክልሎች መካከል ያለው የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ ሥርዕት ክፍተት አመላካች ነው።

የኤሌክትሮኒክስ ንግድ (e-Commerce)

የኮምፒዩተር መረቦችን ለንግድ ሥራ በመጠቀም ሽግግሮች፣ አምራቾች፣ አቅራቢዎች፣ አገልግሎት ሰጪዎች እና አገናኞች ፣ የሚያደርጓቸው የሸቀጥና የንግድ መረጃ ልውውጥና ተግባራትን ያጠቃልላል።

ኤሌክትሮኒክስ መንግሥት (e-Government)

በመንግሥት የሚቀርቡ አገልግሎቶችን የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂን በመጠቀም መንግሥት ከተገልጋዮች፣ ከንግዱ ማህበረሰብ እና ከመንግሥት ጋር የሚደረጉ ግንኙነቶችን ይጨምራል።

መረጃን መሠረት ያደረገ ኢኮኖሚ

የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ የአንድ አገር ኢኮኖሚ መሰረት መሆን መቻሉ።

የመረጃ ማህበረሰብ

የመረጃ መገናኛ ቴክኖሎጂን ሙሉ በሙሉ በመጠቀም የዕለታዊ ሕይወቱ አካል ያደረገ ማህበረሰብ።

መረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ

መረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ (መመቴክ) በቴሌኮሙኒኬሽን፣ በመረጃ ቴክኖሎጂ እና በሥርዓት ውስጥ የቴክኖሎጂዎችና የመረጃ አገልግሎቶች ግንኙነት ጥምረት።

የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ ዞን (ICT Park)

የሀገር ውስጥና የውጭ ቀጥተኛ ኢንቨስትመንት ለመሰብ የተዘጋጀ ክፍተኛ የመመቴክ የቴክኖሎጂ ኢንዱስትሪ ዞን።

የፕሮጀክቶች መፈጸሚያ
(Project incubator)

መነሻ የካፒታል ኢንቨስትመንት በማቅረብ እና አስፈላጊው የሥራ አመራርን የምክር አገልግሎት በመስጠት ጀምሮ የመመቴክ ፕሮጀክቶች የሚፈለፉበት ስፍራ።

የመረጃ ቴክኖሎጂ

የኮምፒዩተሮች አጠቃቀም፣ ለመረጃ አሰባሰብ፣ አያያዥና አሠራራዊነት የሚያገለግሉ የቢሮ ሥርዓት ቴክኖሎጂዎች።

ኢንተርኔት

የመረጃ ልውውጥ አገልግሎት የሚሰጡ አለም አቀፍ የኮምፒዩተሮች መረብ።

በዕውቀት ላይ የተመሠረተ ኢኮኖሚ

የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂን በስፋት በመጠቀም በዳበረ የህብረተሰብ ዕውቀት ላይ የተመሰረተ ኢኮኖሚያዊ እድገት።

የትምህርት ቤት ኔት
(School-Net)

በሀገሪቷ ውስጥ የሚገኙ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶችን የሚያገናኝና የርቀት ትምህርት በስርዓት (Broadcasting) የሚሰጥበት እንዲሁም የኢንተርኔት አገልግሎቶችን የሚሰጥ የመረጃ መረብ።

የወረዳ ኔት
(Woreda-Net)

የፌደራል፣ የክልልና የወረዳ የአስተዳደር አካላትን የሚያገናኝና የቪዲዮ-ኮንፈረንስ፣ ኢንተርኔት፣ የመልዕክት ልውውጥ...ወዘተ የመሳሰሉትን አገልግሎቶች የሚሰጥ የመንግስት የመረጃ መረብ።

የኒኮድ
(Unicode)

በዓለም አቀፍ ያሉ የዕሁድ ፊደላትን ለመወከል የሚያስችል ወጥና የመመቴክ ኢንዱስትሪ ስታንዳርድ የሆነ የኮምፒውተር ዕሁድ ሥርዓት።

አህጽሮተ ቃላትና አጫጭር ስያሜዎች

ኢ.መ.መ.ቴ.ል.ኤ	የኢትዮጵያ መረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ ልማት ኤጀንሲ
ኢ. ቴ ኤ	የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኤጀንሲ
ኢ. ቴ ኮ	የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን
መ.መ.ቴ.ክ	መረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ (ICT)
ብ.መ.መ.ቴ.ክ.ም	ብሔራዊ የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ ም/ቤት

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

የኢትዮጵያ መንግሥት የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ (መ.መ.ቴ.ክ) ልማት ቅድሚያ ከሚሠጣቸው ስትራቴጂያዊ ዕቅዶች አንዱ ነው። በአሁኑ ወቅት በኢትዮጵያ ውስጥ መ.መ.ቴ.ክ በዝቅተኛ የዕድገት ደረጃ ላይ ይገኛል። መገለጫዎቹም፡-

- ሀ/ የህግና የቁጥጥር ሥርዓት አለመሟላት፤
- ለ/ የመደበኛ ቴሌኮሙኒኬሽን መሠረተ ልማት፤ የኢንተርኔት አገልግሎትና የግንኙነት መረብ ዝቅተኛና ደካማ መሆን፤
- ሐ/ የተደራጀ ዳታ እና የመረጃ አቅርቦት ማነስ እና ያሉትንም የማግኘት ችግር፤
- መ/ የሰለጠነ የሰው ኃይል እጥረት ዝቅተኛ መሆንና ስለመመቴክ ጥቅምና ሚና በማህበረሰቡ ዘንድ ያለው ግንዛቤ ማነስ፤
- ሠ/ የግሉ ዘርፍ ያለማደግ ናቸው።

እነዚህ ችግሮች ለመንግሥት ፈታኝ ሁኔታ የመፍጠራቸውን ያህል በሌላ በኩል በኢትዮጵያ ፈጣን የመመቴክ ልማትን ለማምጣት ዕድል የሚከፍቱ ናቸው። በመሆኑም የኢትዮጵያ መንግሥት የመመቴክ ልማት አስፈላጊነት በመገንዘብ ይህን ፖሊሲና ስትራቴጂ ቀርጿል።

የመመቴክ ፖሊሲ አድማስ ዕውቀትና መረጃን እንደልማት መሣሪያ እንደዚሁም መረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂን እንደ ዘርፍ ወይም ኢንዱስትሪ እስከመሸፈን ይደርሳል። ለማህበረ ኢኮኖሚ ዕድገት ከሚያበረክተው አስተዋፅኦ

በተጨማሪ መመኔክ በኢትዮጵያ ውስጥ እየተካሄደ ላለው የዲሞክራሲና የመልካም አስተዳደር ስርዓት ግንባታ ሂደትም ያግዛል። ዋና ዋና የመመኔክ የትግበራ መስኮች በዲሞክራሲያዊ አስተዳደር ዙሪያ እንደ ሲቪል ሰርቪስ ማሻሻያ፣ የፍትሕ ሥርዓት ማሻሻያ እና ያልተማከለ የአስተዳደር ሥርዓት...ወዘተ ያጠቃልላል። መመኔክ ሁሉም ዜጎች በፖለቲካዊ ሂደት እንዲሳተፉ እንደዚሁም ከዓለም አቀፍ ዕውቀትና የመረጃ ፍስት ተጠቃሚ እንዲሆኑ ዕድል በመስጠት ዲሞክራሲያዊ አስተዳደር እንዲጠናከር ይረዳል። በዚህ ረገድ የመንግሥት ዋና ዓላማ ሁሉም ዜጋ ለመንግሥታዊ አገልግሎቶች እንዲሁም ለዕውቀትና ለመረጃ እኩልና ፍትሐዊ ዕድል ማግኘቱን ማረጋገጥ ነው። ስለሆነም መንግሥት የዘላቂ ልማትና የድህነት ቅነሣ እንደዚሁም የመልካም አስተዳደርና የዲሞክራሲያዊ ስርዓት ግንባታ ሂደቱን ለማጠናከር የመመኔክን ልማት የማቀላጠፍ ቁርጠኝነት አለው። ይህ ሰነድ በኢትዮጵያ ውስጥ መመኔክ የሚዳብርበት የፖሊሲ መመሪያዎችና ለዕድገቱ ወሳኝ የሆኑ የስትራቴጂ ጉዳዮችን ይዟል።

ይህ ሰነድ በአራት ምዕራፎች የተከፋፈለ ሲሆን፣ የመጀመሪያው ምዕራፍ መመኔክ በኢትዮጵያ ውስጥ ያለበት ሁኔታና መንግሥት በመመኔክ አጠቃቀምና አተገባበር ላይ ያለው ዕኩፍ ፍላጎትን ይገልጻል። ሁለተኛው ምዕራፍ የፖሊሲው መሠረታዊ መርሆዎች ከመመኔክ ራዕይ፣ ተልእኮ፣ ዓላማዎች፣ ግቦችና ስትራቴጂዎች አንፃር ይዘረዝራል። ሦስተኛው ምዕራፍ የፖሊሲው ስትራቴጂያዊ ትኩረት የሰው ኃይል ልማትን፣ የመመኔክ መሠረተ ልማትን፣ የመንግሥት አስተዳደርና አገልግሎት አሰጣጥን...ወዘተ እንደ ሚያጠቃልል ያብራራል። በመጨረሻው ምዕራፍ ተቋማዊ ማዕቀፍን የመፍጠር፣ የማቀናጀት፣ የመቆጣጠርና የመገምገም ሥራዎችን ያጠቃልላል።

ምዕራፍ ሁለት

ራዕይ፣ ተልእኮ፣ ዓላማ፣ ግቦች እና መርሆዎች

2.1 ብሔራዊ ራዕይ፣

በሕዝብ ተሳትፎና በሕዝቦች መፈቃቀድ ላይ የተመሠረተ ዲሞክራሲና መልካም አስተዳደር የሰፈነባት፣ ማህበራዊ ፍትህ የነገሠባት፣ ከድህነት ተላቃ መካከለኛ ገቢ ያላት ኢትዮጵያን እውን ማድረግ፣

2.2 የመመኔክ ራዕይ፣

የሁሉም ኢትዮጵያዊ ኑሮና ህይወት በመመኔክ የተደገፈ ሆኖ ማየት፣

2.3 ተልእኮ፣

መመኔክን በማልማትና በሁሉም ሥፍራ በስፋት በመጠቀም የህብረተሰቡን ኑሮ ማሻሻልና መመኔክ ለአገሪቱ እድገት የሚሰጠውን ድጋፍ ማሳደግ፣

2.4 ዓላማ

የመመኔክ ዘርፍን በማሳደግና በፖለቲካዊ፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ ውስጥ ያለውን አስተዋፅኦ በማሳልበት ሀገሪቱ የፈጣን ልማትና ዕድገት ተጠቃሚ እንድትሆን ማድረግ።

2.5 አጠቃላይ ግቦች

የመመኔክ ፖሊሲና ስትራቴጂ ግቦች የሚከተሉት ናቸው፡-

- ሀ/ የመመኔክ መሠረተ ልማት ግንባታ በመላ ሀገሪቱ እንዲስፋፋና ተደራሽ እንዲሆን ማድረግ፣
- ለ/ መመኔክን በአግባቡ ለማልማትና ለመጠቀም የሚያስፈልገውን የሰለጠነ የሰው ሃብት ማፍራትና የህብረተሰቡን የመመኔክ መሠረታዊ ዕውቀትና አጠቃቀም ማስፋፋት፣
- ሐ/ መመኔክን አገልግሎት ላይ ለማዋል የሚያስፈልገውን የህግ ማእቀፍ እንዲኖር እንዲሁም በቴክኖሎጂው ህገ-ወጥ ድርጊቶችን ለመከላከል አግባብ ያላቸው የደህንነት ሥርዓቶችና ደረጃዎችን ማውጣትና ተግባራዊ ማድረግ፣

መ/ የመመቴክ አጠቃቀምን በማሳደግ የመንግሥተና የህዝብ አገልግሎቶችን ዘመናዊ፣ ቀልጣፋና ውጤታማ በማድረግ መልካም አስተዳደርን ማስፈንና የህብት ብክነትን መቀነስ፤

ሠ/ የመመቴክ ፈጣን ዕድገት ለማረጋገጥ የግሉ ዘርፍ ድርሻ በሂደት ማስፋፋትና ማጠናከር፤

2.6 መርሆዎች

የዚህ ፖሊሲና ስትራቴጂ አፈፃፀም የሚመራው ከዚህ በታች በተዘረዘሩት መርሆዎች መሠረት ይሆናል፤

ሀ/ ለፖሊሲው የተሳካ አፈፃፀም መንግሥት ምቹ ሁኔታዎችን በመፍጠር ስትራቴጂያዊ አመራር ይሰጣል፡፡

ለ/ የፖሊሲው አላማዎችና ግቦች የአገሪቱን አጠቃላይ የልማት ግቦችና ፕሮግራሞች ለመደገፍና ለማጠናከር ይሆናል፡፡

ሐ/ በኢትዮጵያ የመመቴክንና ሌሎች መሠረተ ልማቶችንና አገልግሎቶችን የማስፋፋት ሥራ የመመቴክን ፍትሐዊ ሥርዓትና ለሁሉም ማዳረስ (universal access) የሚለውን መርህ በሚያጠናክር መልኩ ይሆናል፡፡

መ/ አካል ጉዳተኞች ፣ ሴቶች ፣ ወጣቶች ፣ ልጃገረዶች መመቴክን ያለምንም ችግር መጠቀም መቻላቸውን ማረጋገጥና መመቴክን ለመጠቀም የሚያስችል አቅም እንዲኖራቸው ማድረግ፡፡

ሠ/ በሀገሪቱ የመመቴክን ልማት በተመለከተ መንግስት ከግል ዘርፍ ፣ከሲቪል ማህበራት ፣ ድርጅቶች ፣ ከህብረተሰቡ ጋር የሚደረጉ እንቅስቃሴዎችን ማበረታታትና መደገፍ ብሎም አህጉራዊና አለማቀፋዊ ትብብር መፍጠርና ማጠናከር፡፡

ምዕራፍ ሦስት

የመመቴክ ፖሊሲ ስትራቴጂያዊ ትኩረት

3.1 መግቢያ

የኢትዮጵያ የመመቴክ ፖሊሲ የአገሪቱ አጠቃላይ የማህበረ ኢኮኖሚያዊ ዓላማዎችና ግቦች አንዱ መሠረታዊ አካል ነው፡፡ በመሆኑም ፖሊሲው ትኩረት የሚያደርገው ለአገሪቱ የመመቴክ ልማት መሳካት ስትራቴጂያዊ ፋይዳ ይኖራቸዋል ተብለው በሚታሰቡትና ከታች በተዘረዘሩት ላይ ይሆናል፡፡

ሀ/ የመመቴክ መሠረተ ልማት ዕድገት፤

ለ/ የሰው ኃይል ልማት፤

ሐ/ የመመቴክ ህጋዊ ሥርዓትና ደህንነት

መ/ የመመቴክ ለመንግሥት አስተዳደር /ኢ-መንግሥት/ መጠቀም በተለይም፡-

- መመቴክ በትምህርት ዘርፍ፤
- መመቴክ ለተሻለ ጤና፤
- መመቴክ ለዘመናዊ ግብርና መጠቀም፡፡

ሠ/ የመመቴክ ኢንዱስትሪ እና የግል ዘርፍ ልማት፤

ረ/ መመቴክ ለምርምርና ልማት፡፡

ከላይ የተጠቀሱትን የመመቴክ ፖሊሲ የትኩረት አቅጣጫዎችን ተግባራዊ ለማድረግ በየዘርፉ የተቀየሱት ዓላማዎችና ግቦች እንዲሁም ስትራቴጂዎች ከዚህ በታች በዝርዝር ቀርበዋል፡፡

3.2 የመመቴክ መሠረተ ልማት

3.2.1 አጠቃላይ ምልክታ

ኢትዮጵያ ለመመቴክ ልማትና በሁሉም ቦታ ለማዳረስ ወሳኝ ድርሻ ያላቸውን የሃይል አቅርቦትና የመገናኛ ኔትዎርክ የመሳሰሉ መሠረተ ልማቶችን በቅድሚያ ማሟላትና የተቀናጁ ማድረግ ይጠበቅበታል፡፡ መመቴክ የሚሰጠውን ጥቅም በሚገባ

ለማግኘት አገሪቱ ዘመናዊ እና ብቃት ያላቸው መሠረተ ልማቶች ሊኖሯት ይገባል።

በመሆኑም የመመቱክንና ሌሎች መሠረተ ልማቶችን አቀናጅቶ የማሳደግ ዓላማን ከግብ ለማድረስ እንዲችል መንግሥት አግባብ ያላቸውን ስትራቴጂዎች በመጠቀም ከዚህ በታች የተዘረዘሩ ግቦችንና ዓላማዎችን ለማሳካት ጥረት ያደርጋል።

3.2.2 ዓላማ

የመመቱክ አገልግሎቶችን ለማልማትና ህብረተሰቡን በስፋት ተጠቃሚ ለማድረግ የቴሌኮሙኒኬሽንና ሌሎች መገናኛ መሠረተ ልማቶችን በሁሉም የአገሪቱ ክልሎች መዘርጋት።

3.2.3 ግቦች

ሀ/ እውቀትና መረጃ ለሁሉም ዜጋ ፍትሐዊ በሆነ መልኩ በጥራትና በስፋት እንዲዳረስ የአገሪቱን የመገናኛ እና የቴሌኮሙኒኬሽን መሠረተ ልማትና አገልግሎትን ማስፋፋትና ዘመናዊ ማድረግ፤

ለ/ ቁልፍ ለሆኑ የኢኮኖሚ ዘርፎችና የመንግሥት አገልግሎትን ለመስጠት የሚያስችል የተቀናጀ የድምፅ፣ ምስልና ዕሁፍ አገልግሎት (multimedia) የማስተላለፍ (Access Network) እና ያልተማከለ የዳታ ማከማቻ (Data Warehouse) አገልግሎትን የሚደግፍ፣ እንዲሁም ለመገናኛ ሥርዓቱ የጀርባ አጥንት ሆኖ የሚያገለግል ብዙ ትራፊክ የማስተላለፍ አቅም ያለው መገናኛን (broadband Communication) የሚያጠቃልል የመረጃ መሠረተ ልማት መዘርጋት፤

ሐ/ ብሔራዊ የሬዲዮ ፍሪኩዌንሲ ውጤታማ በሆነ መልኩ አገልግሎት ላይ እንዲውል ማድረግ፤

መ/ የመመቱክ መሠረተ ልማትና ሥርዓቶች አጥጋቢ አገልግሎት የሚሰጡ መሆናቸውንና ውጤታማ እና ጥራት ባለው ሁኔታ ጥቅም ላይ መዋላቸውን ማረጋገጥ፤

3.2.4 ስትራቴጂዎች

ሀ/ የመመቱክ መሠረተ ልማት የሚመራበት መሪ ዕቅድ ማዘጋጀትና መተግበር፤

ለ/ የመመቱክ መሠረተ ልማት አውታሮችን እና አገልግሎቶችን ማልማት፤ ዘመናዊና ደረጃቸውን የጠበቁ እንዲሆኑ ማድረግ፤

ሐ/ በብሔራዊና በክልል ደረጃ ከፍተኛ ፍጥነት ያላቸው የግንኙነት መረቦችን መዘርጋት፤

መ/ የመመቱክ አገልግሎቶችን ለተጠቃሚዎች በተወዳዳሪ ዋጋ ማቅረብ፤

ሠ/ የመመቱክ መሠረተ ልማት ዕድገትን በሚደግፍ መልኩ የብሔራዊ የኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ አውታር ዘመናዊ ማድረግ እና ማስፋፋት፤

ረ/ ለመመቱክ መሣሪያዎች አገልግሎት የሚውል አዋቂና ወጪ ቆጣቢ የሆነ አማራጭ የሃይል ምንጭ ማፈላለግና ማልማት፤

3.3 የሰው ኃይል ልማት

3.3.1 አጠቃላይ ምልክታ

መንግሥት የመመቱክ ትምህርትና ስልጠናን በሁለተኛና በከፍተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች እንዲሰጥ በማድረግ ሂደት ላይ ይገኛል። አላማውም የመመቱክ መሠረታዊ ዕውቀትን ለማስጨበጥና ብሎም በአገሪቱ የመመቱክ ባለሙያዎች የሚፈጠሩበትን መሠረት ለመጣል ነው።

የመመቱክ የልማት ዘርፍ እየተጠናከረ በሚሄድበት ወቅት የመመቱክ ባለሙያ ፍላጎትም በዛው ልክ እያደገ መሄዱ የማይቀር ነው። ከዚህ በተጨማሪ ህብረተሰቡን የመመቱክ ተጠቃሚ ለማድረግ የኮምፒውተርና ተዛማጅ ቴክኖሎጂ መሠረታዊ ዕውቀትና ግንዛቤ እንዲኖረው ማድረግ ተገቢ ነው።

በመሆኑም የኢትዮጵያ የመመቱክ ፓሊሲ በመመቱክ የሰው ሃይል ልማት ለሚከተሉት ዓላማና ግቦች ትኩረት ይሰጣል።

3.3.2 ዓላማ

አገሪቱ መመቱክን ለማልማትና ለመጠቀም የሚያስችላት በየደረጃው የመመቱክ ዕውቀትና ክህሎት የጨበጠ የሰው ኃይል ማፍራት።

3.3.3 ግቦች

- ሀ/ የመመቱክ ትምህርትና ሥልጠናን የሚሰጡ የመንግስትና የግል ተቋማትን እቅም ማጠናከር፤
- ለ/ የሰለጠነ የመመቱክ ባለሙያ አቅርቦትን መጨመር፤
- ሐ/ በሕብረተሰቡ ውስጥ መሠረታዊ የመመቱክ ዕውቀት እንዲዳብር ማድረግ።

3.3.4 ስትራቴጂዎች

- ሀ/ የአጭር፣ የመካከለኛና የረጅም ጊዜ የመመቱክ የሰው ኃይል ልማት ዕቅዶች ማዘጋጀትና ተግባራዊ ማድረግ፤
- ለ/ አሁን ያለውን የባለሙያ እጥረት ለመቅረፍና ወደፊት በዕድገት ምክንያት የሚፈጠረውን ፍላጎት በመመርመር፣ የሙያ ስብጥርን ባከተተ መልኩ የመመቱክ ልማትን በሁሉም የትምህርት ደረጃዎች ማስፋፋት፤
- ሐ/ የመመቱክ ሥልጠና አሰጣጥን ለማጠናከርና የቴክኖሎጂ ፈጠራን ለማስተዋወቅ እንዲችሉ የግሉን ዘርፍ በትምህርታዊ ተቋማትና በኢንዱስትሪ አደረጃጀት መደገፍና ማበረታታት፤
- መ/ ለአገሪቱ ቁልፍ በሆኑ የኢኮኖሚ ዘርፎች የሚያስፈልገውን የመመቱክ ባለሙያ ዓይነት በመለየትና ልዩ ስልጠና እንዲሰጥ በማድረግ ተፈላጊውን የሰው ሃይል በተመረጡ መስኮች በፍጥነት ማሳደግ፤
- ሠ/ ኤሌክትሮኒክስ ምህንድስናና ሌሎች ከመመቱክ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ትምህርቶች በአዲስ መልክ በማዘጋጀትና ከአዳዲስ የመመቱክ ለውጦች ጋር በማዋሃድ ለኢንዱስትሪ የሰው ሃይል ፍላጎት አጥጋቢ መልስ እንዲሰጥ ማድረግ፤

ረ/ ለባለሙያዎች ለሥራ ፈጠራና የሥራ እርካታ እንዲኖር ምቹ ሁኔታን በመፍጠር በዘርፉ የሰለጠነ የሰው ሀይል ፍልሰትን መቀነስ፤

ሰ/ የኮምፒውተር ትምህርትና ስልጠና በህብረተሰቡ የሚስፋፋበት ሁኔታን ማመቻቸት፤

3.4 የመመቱክ ሕጋዊ ሥርዓትና ደህንነት

3.4.1 አጠቃላይ ምልክታት

የመመቱክ ግልጋሎትና ትግበራ ተስማሚ የህግ ሥርዓት የሰፈነበት አካባቢን ይፈልጋል። ይህ ሁኔታ መመቱክን እንደ አንድ ዘርፍ ወይም ኢንዱስትሪ ለማሳደግም ሆነ መመቱክን እንደ የማህበረ ኢኮኖሚ ዕድገት መሳሪያ መጠቀምን ይመለከታል። በአሁኑ ወቅት በአገሪቱ በሥራ ላይ ያለው የመመቱክ የህግ ስርዓት ማዕቀፍ በፍጥነት በማደግ ላይ ከሚገኘው ብሔራዊና ዓለም አቀፍ የመመቱክ ዘርፍ ፈታኝ ሁኔታዎች ጋር አብሮ ሊሄድ የማይችል መሆኑን መንግሥት ይገነዘባል።

በተጨማሪም በኢትዮጵያ ውስጥ የተጀመረው የመመቱክ ልማት ቅንጅት በጎደለውና በዘፈቀደ ሲካሄድ በመቆየቱ የተለያዩ ሥርዓቶችንና ደረጃዎችን የተከተሉ ግገርዎችንና ትግበራዎችን በመፍጠር አላስፈላጊ የሥራ ድግግሞሽና የሃብት ብክነት እያስከተለ ይገኛል። ስለዚህ መንግሥት ይህን በመገንዘብ ልማቱ አግባብ ባላቸው ደረጃዎችና ምርጥ ተሞክሮዎች መመራት እንዳለበት ያምናል።

ከዚህ በተጓዳኝ የኮምፒውተሮችና የኢንተርኔት አጠቃቀም ተገቢ ጥንቃቄና ጥበቃ ካልተደረገለት የተለያዩ ጉዳዮችን ሊያስከትል ይችላል። ለምሳሌ የመረጃዎች መጥፋት፣ የመረጃ መዛባት፣ በተጠቃሚዎች፣ በግለሰቦች፣ በንግድ ሥራዎችና በመንግሥት ድርጅቶች ጭምር የደህንነት ችግሮች ሊያስከትሉ ይችላሉ። ስለሆነም መመቱክን በስፋት መጠቀምና መተግበር አስፈላጊ የጥራት ደረጃዎችን በሥራ ላይ ማዋልና ደህንነቱ የተጠበቀ አካባቢ መፍጠርን የግድ ይላል። የመረጃ ደህንነትና ደረጃዎች የመመቱክ ልማት ሂደት አካል እንደመሆናቸው መንግሥት ደህንነቱ የተጠበቀ የመመቱክ አካባቢና አግባብ ያላቸው ደረጃዎች መፈጠር ቅድሚያ የሚሰጠው ጉዳይ ይሆናል።

ስለሆነም መንግሥት መመዘኑን ለመምራትና ትግበራውን ለማመቻቸት የሚከተሉትን የህግ ሥርዓቱና የደህንነት ማዕቀፍ አካል የሆኑትን ተግባራዊ ለማድረግ ቆርጦ ተነስቷል።

3.4.2 ዓላማ

ብሔራዊ፣ ተቋማዊ እና ግለሰባዊ ደህንነትን በማስጠበቅ እንዲሁም የቴክኖሎጂ ጥምርታን መሠረት በማድረግ ተቋማዊ የህግና የቁጥጥር ሥርዓቶችን በማስፈን አገራዊ የመመዘኑን ልማትን መደገፍ።

3.4.3 ግቦችና ስትራቴጂዎች

3.4.3.1 ግቦች

- ሀ/ በመላው አገሪቱ መመዘኑን በሚገባ ለመጠቀምና ለማስፋፋት እንዲቻል በፌደራልና በክልል ደረጃ ተጣጥመው የሚሄዱ ደረጃዎችንና መመሪያዎችን ማውጣት፤
- ለ/ የአእምሮአዊ ንብረት መብት ጥበቃን በመመዘኑ ውስጥ ማረጋገጥ፤
- ሐ/ ፖሊሲዎች፣ ህጎችና የቁጥጥር ሥርዓቶች ትኩረት የተነፈጋቸው የህብረተሰብ ክፍሎች ፍላጎቶችና አቅም መገንባትን የሚያካትቱ መሆኑን ማረጋገጥ፤
- መ/ ምቹ የህግ ሥርዓት በመፍጠር ለመመዘኑ ዕድገት አስተዋፅኦ የሚያደርጉ የአገር ውስጥና የውጭ ኢንቨስትመንቶችን ማበረታት፤

3.4.3.2 ስትራቴጂዎች

- ሀ/ አግባብነት ያላቸው የህግና የቁጥጥር ማዕቀፎችን ሥራ ላይ ማዋል፤
- ለ/ የመረጃ ሃብቶችና አገልግሎቶችን ከማልማት ጋር የተያያዙ የህግ ማዕቀፎችን ማውጣትና የወጡትንም ማዕቀፎች በልማት ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና ፕሮግራም ውስጥ በተቀናጀ ሁኔታ እንዲካተቱ ማድረግ፤

- ሐ/ ያሉትን ፖሊሲዎችና ህጎች በመከለስና በማሻሻል መመዘኑን በስፋት ጥቅም ላይ የሚውልበትን መንገድ ማመቻቸት፤
- መ/ ለመመዘኑ ልማት እንቅፋት ሊሆኑ የሚችሉ ፖሊሲዎችና ህጎችን መለየትና ማስወገድ፤
- ሠ/ በኤሌክትሮኒክስ መገናኛ ዘዴ ላይ የተመሠረተ የማህደር አያያዝ፣ አቀራረብ፣ አጠቃቀምና አወጋገድ ህጋዊ መሠረት እንዲኖረው ማድረግ፤
- ረ/ የመመዘኑ ልማት የሚደግፉ የአገር ውስጥም ሆነ የውጭ ቀጥተኛ ኢንቨስትመንት የሚያበረታቱ ምቹ የህግና የቁጥጥር ሥርዓቶችን መፍጠር፤
- ሰ/ የፍቃድ አሰጣጥ ሂደቶችን በመከለስና በማሻሻል በአገሪቱ በተለይ ደግሞ በገጠር አካባቢዎች የተለያዩ የመመዘኑ አገልግሎቶችን አግኝቶ የመጠቀም ዕድል መኖሩን ማረጋገጥ፤
- ሸ/ ከአገራዊና አለም አቀፋዊ የመመዘኑ እድገቶች ጋር አብሮ ለመንዝ በሚያስችል መልኩ የህግና የቁጥጥር ማዕቀፎችን በየጊዜው መከለስ፤
- ቀ/ ከመመዘኑ ጋር የተያያዙ ለማህበረሰቡ ጠንቅ የሆኑ ድርጊቶችን ለመከላከል እንዲቻል የመመዘኑን ተዛማጅ የቁጥጥር ሥርዓት ማዕቀፎችን ማዘጋጀት፤
- በ/ የመመዘኑ ምርቶችን ከማቅረብና አገልግሎት ከመስጠት ጋር የተያያዙ የጥራት ቁጥጥርና የሥራ አመራር መመሪያዎችና ደረጃዎችን በሥራ ላይ ማዋል፤
- ተ/ ለመመዘኑ እድገት የሚቀረፁ ህጎች፣ መመሪያዎችና ደንቦች በአህጉራዊና አለማዕቀፍ ደረጃዎችና ጠቃሚ ልምዶች ላይ ተመስርተው እንዲቀረጹ ማድረግ፤
- ቸ/ የኮምፒውተር ኔትዎርክ የርስ በርስ መገናኘትና የመሥራት (interconnectivity and interoperability) ደረጃዎችን ማውጣት፤

ነ/ የአገራዊ ቋንቋዎች የሆሂያት ሥርዓትና አቀማመጥ ማስተዋወቅና ዩኒኮድ (UNICODE) ቴክኖሎጂን መጠቀም፤

3.4.4 የመመቴክ ደህንነት

3.4.4.1 ግቦች

ሀ/ የብሔራዊ ኤሌክትሮኒክስ መገናኛ ሥርዓት ጥበቃና ደህንነት (ብሔራዊ፣ ተቋማዊና ግለሰባዊ ደህንነት) ማረጋገጥ፤

ለ/ በመረጃ አጠቃቀም ዙሪያ በህዝቡ ዘንድ ተአማኒነትና መተማመንን ማሳደር እንደዚሁም ጠንካራ የዳታ (ዊሂብ) እና የመረጃ መረብ ውህደትን (Integrity) መጠበቅ፤

ሐ/ እንደ የወሲብ ንግድ፣ ሙሥና፣ የተደራጀ ወንጀልና ሽብር የመሳሰሉ ብሔራዊ፣ ክልላዊና ዓለም አቀፋዊ ወንጀሎች በመከላከል ዙሪያ ለሚደረገው ትግል አስተዋጽኦ ለማበርከት የመመቴክን አለአግባብ አጠቃቀምና የሳይበር ነክ ወንጀልን መከላከል፣ መከታተልና የአፀፋ እርምጃ መወሰድ፤

መ/ በኢኮኖሚውና በህብረተሰቡ ውስጥ በተስፋፋው የመመቴክ ትግበራ ምክንያት በብሔራዊ ደህንነት ላይ ሊደርሱ የሚችሉ ተፅዕኖዎችን በአግባቡ መፍታት፤

ሠ/ በመመቴክ ፖሊሲ ትግበራ፣ አፈፃፀምና ክትትል ላይ የተሰማሩ መንግስታዊ አካላትን የማስፈፀም አቅም መገንባትና ወንጀል የመከላከልና የመቆጣጠር አቅምን ማሳልበት፤

3.4.4.2 ስትራቴጂዎች

ሀ/ ኢትዮጵያ በመረጃ ማህበረሰብ ውስጥ ያልተገደበና የነቃ ተሳትፎ እንዲኖራት ለማመቻቸት የሳይበር-ነክ ተግባራትን

መቆጣጠር፣ የአእምሮአዊ ንብረት መብቶችን፣ የዳታ ጥበቃና ደህንነትን፣ የመረጃ ነፃነትን፣ ኮምፒውተርና የሳይበር-ነክ ወንጀል እንደዚሁም ሌሎች የሳይበር-ነክ ህጎች የሚወጡበትን ሁኔታ ማመቻቸት፤

ለ/ መረጃዎችንና የመረጃ ሥርዓቶችን አለ አግባብ አጠቃቀምን በተመለከተ ሕግ ማውጣትና መተግበር፤

ሐ/ የግንኙነት መረቦችን፣ የዳታና የመረጃ ሥርዓቶች ከጥቃትና አግባብነት በሌላቸው አካላት እጅ እንዳይገቡ መከላከልና የዜጎችን መብቶች ማስከበር፤

መ/ የመረጃ ሥርዓትንና ዳታን አለአግባብ በመገልገል የሚፈጠሩ ጥፋቶች ላይና የዳታ አደጋን ቀድሞ መከላከልና መልሶ የማግኘት የአሠራር ሂደትን ባለመከተል ወይም በቸልተኝነት ምክንያት የሚፈጠሩ ጥፋቶች ላይ አስፈላጊው የሕግ እርምጃ መወሰዱን ማረጋገጥ፤

ሠ/ የህግ አስፈጻሚ አካላት አግባብ ያለው የመመቴክ መሠረተ ልማትና አገልግሎቶች እንዲያገኙ ማድረግ፤

ረ/ በመንግሥትና በግሉ ዘርፍ ያለውን ተቋማዊና የሰው ኃይል አቅምን በማጠናከር የመገናኛ መረብ ደህንነትን ማረጋገጥ፤

ሰ/ የመገናኛ መረቡን ከቫይረስና ህጋዊ ካልሆነ እንቅስቃሴ እንደዚሁም ጣልቃ ገብነትን በየጊዜው መቆጣጠር፤

ሸ/ በመመቴክ ተጠቃሚዎች ዘንድ ስለ ዳታና መረጃ ደህንነት ግንዛቤ እንዲፈጠር ማድረግ፤

ቀ/ ከመመቴክ ደህንነት ጋር የተያያዙ ፖሊሲዎችና የአሠራር ሥርዓቶችን በማውጣት ከወቅታዊ ምርጫ ተሞክሮዎች ልማት ጋር አብሮ መጓዝ፤

3.5 መመዘኛ ለመንግሥት አስተዳደርና አገልግሎት (ኢ-መንግሥት)

3.5.1 አጠቃላይ ምልክታ

በማስፈጸም የዓቅም ግንባታ ፕሮግራም የመንግሥትን አገልግሎቶች አቅርቦት ቀልጣፋ፣ ውጤታማና ጥራቱን የጠበቀ እንዲሆን የተለያዩ እርምጃዎች ከመወሰዱ ጎን ለጎን ተቋማዊ አደረጃጀቶች፣ የአሠራር ሂደቶችና የሥርዓት ማሻሻያዎች እንደዚሁም የባህሪ ለውጦችና በአጠቃላይ የዳበሩ አስተሳሰቦች ተግባራዊ እንዲሆኑ ሲሰራ ቆይቷል። መንግሥት መመዘኛ ለዲግታይቲና ለመልካም አስተዳደር ለማስፈን ያለውን ድርሻ በመገንዘቡ በፌዴራልና በክልል ደረጃ ለዕድገቱ አስፈላጊ የሆኑ እርምጃዎችን በመውሰድ ላይ ይገኛል።

መንግሥት አግባብ ያላቸው ስትራቴጂዎችን በመከተል የመመዘኛ አጠቃቀም በህዝብና በመንግስት አገልግሎቶች ውስጥ ለማስፋፋትና ለማጠናከር የሚከተሉትን ዓላማና ግቦችን ነድፏል።

3.5.2 ዓላማ

የኤሌክትሮኒክስ መንግሥት ሥርዓትን በመተግበርና በመጠቀም የህዝብ አስተዳደር ዘርፍን ዘመናዊ በማድረግ ውጤታማና ብቃት ያለው የመንግሥት አገልግሎት አሰጣጥ እንዲሰፍን ማድረግ።

3.5.3 ግቦች

- ሀ/ በፌዴራልና በክልል እስከ ታችኛው የአስተዳደር እርከኖች ውስጣዊና ውጫዊ የኤሌክትሮኒክስ አገልግሎት አቅርቦትና የመረጃ ልውውጥን ለማቀላጠፍ ጠንካራ፣ የተደራጁና በቀላሉ መሻሻል የሚችሉ የመረጃና መገናኛ የመሠረተ ልማት አውታሮችን መገንባት፤
- ለ/ የፌዴራልና ክልላዊ መንግሥታት መዋቅሮች በሙሉ ግንኙነታቸውን በኤሌክትሮኒክስ ሚዲያ በማድረግ ስራቸው የተቀላጠፈና አስተዳደራዊ፣ የሥራ ማስኬጃና የግዢ ወጫቸውን መቀነስ፤
- ሐ/ የመረጃና የመንግሥት አገልግሎቶች በቀላሉ የሚገኙበትን መንገድ በማመቻቸት መልካም

አስተዳደርና የዲግታይቲ ስርዓት ግንባታ ሂደትን ማጠናከር፤

3.5.4 ስትራቴጂዎች

- ሀ/ መንግሥት-ለመንግሥት፣ መንግሥት-ለግንደ ዘርፍ፣ መንግሥት ለዜጎችና መንግሥት ለሠራተኞች በሚሰጠው አገልግሎት ላይ ያተኮረ አጠቃላይ የኢ-መንግሥት ስትራቴጂ መንደፍና ተግባራዊ ማድረግ፤
- ለ/ የመንግሥትና የህዝብ አገልጋዮችን የኮምፒዩተር አጠቃቀም ክህሎት ለማሻሻልና ከፍ ለማድረግ የሥራ ላይ ስልጠና ፕሮግራሞች ማዘጋጀት፤
- ሐ/ በመንግሥት ተቋማት የመመዘኛ ሥርዓት ግዢ፣ ተክላ እና ጥገና የሚመለከቱ ደረጃዎች፣ መመሪያዎች እና የአሠራር ሥርዓቶችን ማዘጋጀት፤
- መ/ ኢ-መንግሥትን ተግባራዊ በማድረግ በኩል የሕግ ጥበቃ ያላቸውና ነፃና ክፍት (Open source) ሶፍትዌሮች አጠቃቀምን የሚመለከቱ ፖሊሲዎችን ማውጣትና ተግባራዊ ማድረግ፤
- ሠ/ በአገራዊ ቋንቋዎች ላይ የተመሠረቱ፣ ለብዙሃን ፍጆታ የሚውሉ እና በመረጃ አገልግሎት መስጠት ላይ የተመሠረቱ የይዘት እና የትግበራ ጥረቶችን መደገፍና ማበረታት፤
- ረ/ የሕዝብ የመረጃ ማዕከላት (Information kiosks) ልማትን ማሳደግ፤
- ሰ/ በመላው አገሪቱ ግለሰቦች የኮምፒውተር ባለቤት እንዲሆኑና የኢንተርኔት አገልግሎትን እንዲጠቀሙ ማበረታት፤

3.5.5 መመዘኛ ለትምህርት ዘርፍ

3.5.5.1 አጠቃላይ ምልክታ

የኢትዮጵያ መንግሥት ትምህርትና ስልጠና ለማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ዕድገት የማዕዘን ድንጋይ መሆኑን ይገነዘባል። ስለሆነም መመዘኛን በመጠቀም የሰው ሃይል ልማቱን መደገፍና ማፋጠን ይገባል።

መመዘኛ የትምህርትን ዕድገት በማቀላጠፍ ግለሰቦችንም ሆነ አገሮችን የዘመነ-ዕውቀትና የዘመነ-መረጃ ብቁ ተጠቃሚዎች ያደርጋቸዋል። አብዛኛው ሕዝብ የሚኖረው በገጠር በመሆኑና የትምህርቱ ጥራት አናሳ በመሆኑ ጥራቱንና ተደራሽነቱን ለማሻሻል የመመዘኛ ሚና ትልቅ ነው። በመሆኑም መንግሥት የሚከተሉትን ሥልጣናት ግቦች በመከተል መመዘኛን ለትምህርት ልማት ለመጠቀም ተዘጋጅቷል።

3.5.5.2 ዓላማ

መመዘኛን በሁሉም ደረጃ በሚሰጡ የትምህርትና የሥልጠና ፕሮግራሞች ውስጥ እንደ አንድ አካል እንዲካተት ማድረግና በተቻለ መጠን ትምህርትን በሰፊው ለማዳረስ መመዘኛን በሥራ ላይ ማዋል።

3.5.5.3 ግቦች

- ሀ/ መመዘኛ የአገሪቱ የትምህርት ሥርዓት አካል መሆኑን ማረጋገጥ፤ ጥራት ያለው የመመዘኛ ትምህርት እንዲስፋፋና እንዲዳረስ ማድረግ፤
- ለ/ ትምህርትን ለሁሉም በማዳረስ ሂደት ውስጥ መመዘኛን የመጠቀም ባህልና ግንዛቤ እንዲስፋፋ በማድረግ የኮምፒውተር አጠቃቀምና መሠረታዊ እውቀት መዳረሱን ማረጋገጥ፤
- ሐ/ በትምህርት ቤቶች፣ ኮሌጆችና ዩኒቨርሲቲዎች መመዘኛን ለመጠቀም እንዲቻል የዕውቀት ደረጃዎች ምዘናን መወሰንና መመሪያዎችን ማውጣት፤
- መ/ ሴቶች፣ አካል ጉዳተኞችና ልዩ ፍላጎት ያላቸው የህብረተሰብ ክፍሎች አስፈላጊውን ስልጠናና ክህሎት እንዲያገኙ በማድረግ መመዘኛን ለመጠቀም በቂ ዕድል እንዲኖራቸው ሁኔታዎችን ማመቻቸት፤
- ሠ/ ት/ቤቶችንና ክፍተኛ የትምህርት ተቋማት ከኢንተርኔት ጋር የተገናኙ እንዲሆኑ በማድረግ የመመዘኛ መሠረታዊ ዕውቀትን በህብረተሰቡ ውስጥ ለማስረጃ የሚደረገውን ጥረት እንዲደግፉ ማድረግ፤

- ረ/ በተለምዶ እየሠሩ የሚገኙ የህዝብ ቤተመጻሕፍት መመዘኛን በመቀጠም በመረጃ መረብ ወደተሳሰረ ዘመናዊ ቤተመጻሕፍትነት መቀየር እንዲሁም አዳዲሶችን ማቋቋም፤
- ሰ/ የኤሌክትሮኒክስ የርቀት ትምህርትንና አምሳይ (virtual) የመማር ዘዴን በማስፋፋት የትምህርትና ስልጠናን ዕድል ማስፋፋት፤
- ሸ/ በሁለተኛ ደረጃና በከፍተኛ የትምህርት ተቋማት መመዘኛ-ነክ በሆኑ የትምህርትና ሥልጠና መርሃ ግብሮች የግሉ ዘርፍ ተሳትፎ እንዲያደግ ማድረግ፤
- ቀ/ በሀገሪቱ ውስጥ በመመዘኛ የታገዘ ትምህርትና ሥልጠና እንዲስፋፋ ከግሉ ዘርፍ፣ ከሁለተኛው ሁሉን አቀፍ ድርጅቶችና ተቋማት ጋር መተባበር።

3.5.5.4 ስትራቴጂዎች

- ሀ/ የመመዘኛ ትምህርት በኮሌጆችና በዩኒቨርሲቲዎች እንዲካተት ሥርዓተ ትምህርቱን ማሻሻል፤
- ለ/ መምህራን የመመዘኛ ስልጠና እንዲያገኙና የሥራ ሁኔታዎችም እንዲመቻቹላቸው በማድረግ የኮምፒውተር ዕውቀትና ክህሎት ያላቸው በርካታ የመመዘኛ መምህራንን ማፍራት፤
- ሐ/ የትምህርት መርጃ መሳሪያዎች፣ መሰረታዊ የኤሌክትሮኒክስ ሚዲያዎች እና ቁሳቁሶችን በተመጣጣኝ ዋጋ የማምረት፣ የማስመጣትና፣ በስፋት የማሠራጨት እንቅስቃሴን ማበረታታት፤
- መ/ መምህራንና ተማሪዎች ኮምፒውተሮችንና ሶፍትዌሮችን ጨምሮ የተለያዩ የመመዘኛ ውጤቶችን በተመጣጣኝ ዋጋ መግዛት እንዲችሉ ልዩ ልዩ የክፍያ ፓኬጆችንና ሥርዓቶችን ማዘጋጀት፤
- ሠ/ በሂደት ላይ ያለውን የኤሌክትሮኒክስ-ነክ የትምህርት ፕሮግራም በሁሉም የትምህርት ደረጃዎችና በመላው አገር ማስፋፋት፤
- ረ/ ትምህርት ቤቶችን፣ ኮሌጆችን፣ ዩኒቨርሲቲዎችን፣ መገለጫ ቤቶችን በኤሌክትሮኒክስ መረብ በማገ

ናገትና በማያያዝ ተማሪዎችና መምህራን በዘመኑ ዕውቀትና መረጃ እንዲጠቀሙ ማስቻል፤

ለ/ የታያ የማህበራዊ ጭቆናዎችን ለማስወገድ ለሴቶችና ለአካል ጉዳተኞች ልዩ የመሙዘት ሥልጠና ፕሮግራሞችን ማዘጋጀት፤

3.5.6 መሙዘት ለተሻለ የጤና አገልግሎት

3.5.6.1 አጠቃላይ ምልክታ

በርካታ ሃገሮች የህክምና ዘርፋቸውን ዘመናዊ ለማድረግ መሙዘትን ይጠቀማሉ። በጤናው ዘርፍ የሚደረጉ የመሙዘት ትግበራዎች የርቀት ህክምና፣ የጤና ዘርፍ ሥራ አመራር፣ የጤና መረጃ ማዕከል፣ የጤና ትምህርት ወዘተ. የመሳሰሉ የጤና አገልግሎቶችን ያጠቃልላሉ። የጤና አገልግሎት አቅርቦትን ለመደገፍ መሙዘትን መጠቀም በተለይ እንደ ኢትዮጵያ ላሉ ያላደገ መሠረተ ልማትና አብዛኛው ህዝባቸውም መንገድ በሌለው የገጠር ቦታዎች ለሚኖር አገሮች እጅግ አስፈላጊ ነው።

መንግሥት ከታች የተዘረዘሩትን ግቦችና ስልቶች በመጠቀም በመላው አገሪቱ በመሙዘት የታገዘ የጤና አገልግሎትን ለማዳረስ ይንቀሳቀሳል።

3.5.6.2 ዓላማ

መሙዘትን በመጠቀም የጤና አገልግሎትን ሽፋን ማሻሻል፣ ማስፋፋትና ዘመናዊ ማድረግ።

3.5.6.3 ግቦች

ሀ/ እንደ ኤች አይ ቪ ኤድስ (HIV/AIDS)፣ የሳንባ ነቀርሳና የአባለዘር በሽታ የመሳሰሉ ተላላፊ በሽታዎችን ለመከላከልና መሠረታዊ የጤና አጠባበቅን ለማስተማር የሚያስችሉ መረጃዎችን በኢንተርኔት በመጠቀም ለህዝቡ ማዳረስ፣ ብሎም በመከላከል ላይ የተመሠረተውን የአገሪቱ የጤና ፓሊሲ ስትራቴጂ መደገፍ፤

ለ/ አጠቃላይ የጤና የመረጃ ማዕከል ማቋቋምና በመላ አገሪቱ የጤና አገልግሎት አሰጣጥን፣ ጥራትና ሽፋን ማሻሻል ዓላማ ባደረገ መልኩ መረጃዎችን ማሠራጨት፤

ሐ/ ስለ በሽታዎችና መድሃኒቶቻቸው ለጤና ባለሙያዎች ወቅታዊ መረጃን ለመስጠት የሚያስችል የጤና መረብ (Health-net) ፕሮግራም ማቋቋም፤

መ/ በፌዴራልና በክልል ደረጃ ያሉ ሆስፒታሎችን፣ የጤና ምርምር ተቋማትንና የጤና ማዕከላትን እርስበርስ በመረጃ መረብ ማገናኘት፤

3.5.6.4 ስትራቴጂዎች

ሀ/ አገራዊ የጤና ጥበቃ የኢንፎርሜሽን ስርዓትን ማልማትና መተግበር፤

ለ/ በመላ ሀገሪቷ ውስጥ የሚገኙ የጤና ጥበቃ ተቋሞችና የህክምና ባለሙያዎች ስለ ጤንነት፣ መድሃኒት ወዘተ ፈጣን መረጃ እንዲያገኙ የመረጃ መረብ መዘርጋት፤

ሐ/ መሙዘትን በመጠቀም በሀገሪቱ የሚገኙ የህክምና አገልግሎቶችን አስተዳደር ማሻሻልና ዘመናዊ ማድረግ፤

መ/ በአጠቃላይ የርቀት ህክምናን (tele-medicine) በማስፋፋት የተሻለ የጤና አጠባበቅ አገልግሎቶች በተመጣጣኝ ዋጋ የሚያገኝበትን መንገድ መፍጠር፤

ሠ/ የበሽታ ስርጭትን ለመግታትና ለመቆጣጠር መሙዘትን ተጠቅሞ የህክምና መረጃና መልዕክቶችን ማስተላለፍ።

ረ/ የርቀት ትምህርትን ጨምሮ በመሙዘት የታገዙ ልዩ ልዩ ሥልጠናዎችን ለጤና ባለሙያዎች መስጠት፤

3.5.7 መሙዘት ለዘመናዊ የግብርና ዘርፍ

3.5.7.1 አጠቃላይ ምልክታ

ግብርና የኢትዮጵያ ኢኮኖሚ የጀርባ አጥንት ነው። ከሕዝቡ 83 በመቶ የሚሆነው በግብርና የተሰማራ ሲሆን የአገሪቱን አብዛኛ ውን የውጭ ምንዛሪ ገቢ የሚያስገኝ ዘርፍ ነው። የግብርናውን ዘርፍ ዘመናዊ ለማድረግ መሙዘት ሊኖረው የሚችለውን ሚና

በመገንዘብ መንግስት የሚከተሉትን ግቦችና ስትራቴጂዎች ይከተላል።

3.5.7.2 ዓላማ

መመቴክን በዕቅድ፣ በትግበራ፣ በክትትልና በኢንፎርሜሽን ልውውጥ ሂደት በመጠቀም የግብርና ምርታማነትንና ተወዳዳሪነትን ማሻሻል፤

3.5.7.3 ግቦች

- ሀ/ መመቴክን በመጠቀም የግብርናውን ዘርፍ ምርታማነት ማሻሻል፤
- ለ/ የመመቴክ አገልግሎትን በምርት ሂደትና ግብይት ወቅት በመጠቀም የግብርና ውጤቶች በአለም ገበያ ተወዳዳሪ እንዲሆኑ መደገፍ፤
- ሐ/ የእርሻ መሬት አጠቃቀምንና የተፈጥሮ ሃብት አጠባበቅን ለመቆጣጠር የሚያስችል አገር አቀፍ የመልከዓ ምድራዊ (Geographical) የመረጃ ሥርዓት መመሥረትና ወቅታዊነቱም እንዲጠበቅ ማድረግ፤
- መ/ በግብርና ልማት መመቴክን በመጠቀም ቀጣይና ፈጣን ዕድገት ማረጋገጥ።

3.5.7.4 ስትራቴጂዎች

- ሀ/ የተቀናጀ የግብርና ልማት ኢንፎርሜሽን ስርዓት ማልማትና መተግበር፤
- ለ/ መረጃዎችን ለመላ የአገሪቱ አርሶ አደርና አርብቶ አደር ለማዳረስ የተዋሃደ እና የተቀናጀ የግብርና መረጃ የሚሠራጭበትን ሥርዓት መፍጠር፤
- ሐ/ ዘመናዊ የግብርና ግብይት ሥርዓትን በማስፋፋት በገጠር የመገናኛ ብዙሃን ማዕከሎችና የመረጃ መዳረሻ ተርሚናል እንዲቋቋሙ በማድረግ አርሶ አደሮችና አርብቶ አደሮች በመመቴክ አማካኝነት ወቅታዊ መረጃን እንዲያገኙ ማድረግ፤
- መ/ የአገሪቱን የግብርና ምርት እሴት ለማሳደግ የግብርና ተኮር ኢንዱስትሪዎች መመቴክን እንዲጠቀሙ ማበረታታት።

- ሠ/ የአገሪቱን የግብርና እምቅ ሀብት የሚመለከት አገራዊ የግብርና መረጃ ማዕከል ማቋቋም፤
- ረ/ በፌዴራል፣ በክልልና በወረዳ ደረጃ አካባቢያዊ የአግሮ ሜትሮሎጂካል (አካባቢያዊ የአየር ሁኔታ) መረጃ ማዕከሎችን ለመጠቀም የሚያስችሉ ሁኔታዎችን ማመቻቸት፤
- ሰ/ የአርሶ አደሩና የአርብቶ አደሩ ማህበራት ምርቶቻቸውን በኢንተርኔት አማካይነት እንዲያስዋውቁና እዲሸጡ ማበረታታት፤
- ሸ/ ለአርሶ አደሩ ፣ ለአርብቶ አደሩ ፣ ለመስክ ሠራተኞችና ለሌሎች የገጠር ነዋሪዎች መሠረታዊ የኮምፒውተር ክህሎትን የሚያስጨብጡ የመረጃ ማዕከሎችን ማቋቋም፤

3.6 የመመቴክ ኢንዱስትሪና የግሉ ዘርፍ ልማት

3.6.1 አጠቃላይ ምልክታ

የኢኮኖሚ ልማት በአጠቃላይና የመመቴክ ልማት በተለይ በወሳኝነት የግሉን ዘርፍ የነቃ ተሳትፎ እንደሚፈልግ ግልጽ ነው። ምንም እንኳን የግሉ የመመቴክ ዘርፍ እንቅስቃሴ በጣም ዝቅተኛ ቢሆንም ከቅርብ ዓመታት ወዲህ ፈጣን ዕድገት በማሳየት ላይ ይገኛል። በአሁኑ ጊዜ ግለሰቦችና አነስተኛ የንግድ ተቋማት በዘርፉ አገልግሎቶችን እየሰጡና የሥራ ዕድልም እየከፈቱ ይገኛሉ።

የግሉ ዘርፍ ሀገሪቱ በመመቴክ የምታደርገውን ጥረት በማፋጠን ረገድ ቁልፍ ሚና እንደሚጫወት በመገንዘብ መንግሥት የግሉን ዘርፍ የልማት እንቅፋቶች ለማስወገድ በቁርጠኝነት ይሠራል።

3.6.2 ዓላማ

ብቃት ያለውና በዓለም አቀፍ ደረጃ ተወዳዳሪ የሆነ የመመቴክ ኢንዱስትሪን ማልማት፤

3.6.3 ግቦች

- ሀ/ በመመቴክ ልማት መስፋፋትና መጠናከር የግሉ ዘርፍ ተጠቃሚ እንዲሆን ለማድረግ አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ፤

- ለ/ ለመመዘኛ ልማት የሀገር ውስጥና የውጭ ቀጥተኛ የኢንቨስትመንት ሁኔታን ማበረታታት፤
- ሐ/ የግሉን ዘርፍ በአገር ውስጥና በዓለም አቀፍ ገበያዎች ላይ የመወዳደር አቅሙን ማጎልበት፤
- መ/ የግሉ ዘርፍ የመመዘኛ አገልግሎቶችን በገጠር አካባቢዎች እንዲያስፋፉ ማበረታታት፤
- ሠ/ መመዘኛን ለሥራ ዕድል ፈጠራና ልማት ለመጠቀም በአጎሰተኛ የመመዘኛ የግል ስራ ላይ የተሰማሩትን ማበረታታት፤
- ረ/ ለህብረተሰቡ አገልግሎት የሚውሉ የኤሌክትሮኒክስ ውጤቶች የሚያመርቱ ተቋማትን መደገፍ፤

3.6.4 ስትራቴጂዎች

- ሀ/ የሀገር ውስጥና የውጭ ቀጥተኛ ኢንቨስትመንትን የሚያበረታቱ ህጋዊና ተቋማዊ እንዲሁም የቁጥጥር ማዕቀፎችን መፍጠር፤
- ለ/ የግሉ ዘርፍ በዓለም አቀፍ ደረጃ ተወዳዳሪ የሆነ የመመዘኛ ኢንዱስትሪና አገልግሎትን ማደራጀት እንዲችል ተገቢ ማበረታቻዎችን መስጠት፤
- ሐ/ መመዘኛን እንደ ልማት መሣሪያ (enabling role) ለመጠቀም በሚደረገው ርብርብ የግሉ ዘርፍ ድርሻውን እንዲወጣ ተገቢውን ድጋፍ መስጠት፤
- መ/ የግሉ ዘርፍ የመመዘኛ አገልግሎቶችን ለገጠሩ አካባቢዎች እንዲያቀርብ የተለየ ማበረታቻ መስጠት፤
- ሠ/ የሥራ ዕድል ፈጠራ ማስፋፊያ ቦታዎችን (business incubators) ማቋቋም፤
- ረ/ የመመዘኛ ፓርኮች (ICT Park) ልማትን ማስፋፋት፤

3.7 ምርምርና የቴክኖሎጂ ሽግግር

3.7.1 አጠቃላይ ምልክታ

የምርምርና የቴክኖሎጂ ሽግግር ሥራዎች በአጠቃላይና በተለይም በመመዘኛ ዘርፍ በኢትዮጵያ ውስጥ በአሁኑ ጊዜ በዝቅተኛ ደረጃ ላይ ይገኛል። ይሁን እንጂ መንግሥት በመመዘኛ ላይ የሚያደርገው የምርምርና የልማት ኢንቨስትመንት ለዘርፉ ዘላቂ ልማት ብቻ ሳይሆን ለቴክኖሎጂ ዕድገት ጭምር እንደሚበጅ ያምንበታል። ስለዚህ የምርምርና ልማት ሂደት በሀገሪቱ ማህበረ ኢኮኖሚ በአጠቃላይና በመመዘኛ ልማት በተለይ የሚጫወተውን ጠቃሚ ሚና ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት መንግሥት የሚከተሉትን ተጨባጭ ግቦችና ስትራቴጂዎችን ለመተግበር ዝግጅት አድርጓል።

3.7.2 ዓላማ

በኢትዮጵያ የምርምርና የቴክኖሎጂ ሽግግር አቅም በመገንባት የአገሪቱን ዕድገት ማመቻቸት፣ መደገፍና አስተዋፅኦ ማድረግ፤

3.7.3 ግቦች

- ሀ/ የምርምር መርሃ ግብሮች አካባቢያዊ ችግሮችን በመፍታት ላይ ያተኮሩ እና በአገራዊ ፍላጎት ላይ የተመሠረቱ እንዲሁም የባለሙያዎችን ክህሎት የሚያሳድጉ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤
- ለ/ እንደ ከፍተኛ የትምህርት ተቋማትና ቤተ-ሙከራዎች በመሳሰሉት የምርምር ማዕከላት ውስጥ ለሚደረጉ የምርምርና የቴክኖሎጂ ሽግግር ሥራዎች ድጋፍ ማድረግ፤
- ሐ/ በሀገሪቱ የመመዘኛ የዕውቀት ማዕከላትና በሌሎች አገራት ከሚገኙ ተመሳሳይ ማዕከላት ጋር ትብብርን በማሳደግ የዓለም ምርጥ ተሞክሮዎችና የምርምር አቅሞችን በሚገባ መጠቀም፤

መ/ በመመቴክ ባለሙያዎች በሚካሄዱ የምርምር ሥራዎች ውስጥ ተሳትፎ እንዲኖር ማበረታታት፤

3.7.4 ስትራቴጂዎች

ሀ/ የመመቴክ የምርምር ሥርዓትና የቴክኖሎጂ ሽግግር ፖሊሲና ስትራቴጂ ማዘጋጀት

ለ/ ለሃርድዌርና ሶፍትዌር ልማት፣ ለመገናኛ፣ ለመረጃ መረብ፣ ወዘተ ተገቢ የምርምርና የልማት በጀት መመደብ፤

ሐ/ ፍላጎትን መሠረት ያደረገ የምርምርና ልማት ተግባራትን ማሳደግ ፤

መ/ መረጃን አግኝቶ መጠቀምን ለማመቻቸት ብዙ ተናጋሪ ላላቸው የሃገር ውስጥ ቋንቋዎች ቅድሚያ በመስጠት ለመደበኛ ሥርዓተ ሆሜያት፣ ለቋንቋ መግባቢያነት፣ ለኤሌክትሮኒክስ መዝገብ ቃላትና የቃላት መፍቻ ላይ የሚደረጉ የምርምር ዘርፎችን ማበረታታት፤

ሠ/ በግልና በህዝብ ተቋማት የተሠሩ የምርምር ሥርዓትና የቴክኖሎጂ ሽግግር ተግባራትን ከየዘርፉ ከተገኙ ትምህርቶች ጋር በማስተላለፍ ምርጥ ተሞክሮዎችን መጋራት፤

ረ/ የግሉ ዘርፍ በምርምርና ሥርዓትና የቴክኖሎጂ ሽግግር ሥራዎች ላይ መዋዕለ ንዋይ እንዲያፈስል ወይም ልዩ ልዩ ማበረታቻዎችን መስጠት፤

ሰ/ የምርምር ውጤት የሆኑ የመመቴክ ዕድገትን የሚያሳዩ አዳዲስ መረጃዎችን ማሠራጨት፤

ምእራፍ አራት
የፖሊሲው የአፈጻጸም ማዕቀፍ

4.1 አጠቃላይ ምልከታ

የመመቴክ ፖሊሲ ቀዳሚ ጉዳይ ፖሊሲውን ተግባር ላይ ለማዋል የሚያስፈልገው የተቋማት አወቃቀር ነው። መመቴክ በባህሪው የተለያዩ ዘርፎችን የሚያቅፍ በመሆኑ ውጤታማ እንዲሆን የመንግስትን፣ የግሉን ዘርፍ፣ የማህበረሰብ ድርጅቶችንና የአለም አቀፉን ህብረተሰብ ተሳትፎ ይጠይቃል። ከዚህ አንጻር መንግሥት ተፈላጊውን የህግና የቁጥጥር ማዕቀፍ መፍጠር፣ የህዝብን አቅም ማቀናጀት፣ አስፈላጊ ተቋማትን ማቋቋምና ያሉትንም ማጠናከር ለፖሊሲው ትግበራ ስትራቴጂያዊ አመራር መስጠት ይጠበቅበታል። በየዘርፉ፣ በየክልልና በባለገዳዮች መወሰድ የሚገባቸውን የመመቴክ እርምጃዎችን ለማቀናጀት ስትራቴጂያዊ አመራር ያስፈልጋል። ይህም በዘርፎች መካከል ያለውን ግንኙነት ያዳብራል። አቅምን በማሰባሰብ የሃብት ብክነትን ያስወግዳል። ፖሊሲውን ስራ ላይ ለማዋል መንግሥት ቀዳሚ አካል ሲሆን የሚከተሉት አካላት የተለያዩ ሚና ይጫወታሉ።

- ⇒ የግል ዘርፍ
- ⇒ የትምህርትና የምርምር ተቋማት
- ⇒ ማህበረሰባዊ ድርጅቶች
- ⇒ መገናኛ ብዙሀን
- ⇒ ዓለም አቀፉ ማህበረሰብ...ወዘተ

የመመቴክ ፖሊሲ ትግበራን በፌደራል እና በክልል ደረጃ ለማመቻቸትና ዘርፈ-ተኮር የሆኑ የመመቴክ ፖሊሲዎችን፣ ስትራቴጂዎችን፣ እቅዶችንና ፕሮግራሞችን ለመቅረጽ መንግሥት ተገቢውን እርምጃ ይወስዳል። የግሉ ዘርፍም በዚህ እንቅስቃሴ ላይ የበኩሉን አስተዋዕል እንዲያደርግ ያበረታታል።

4.2 የተቋማት አወቃቀር

የመመቴክ ዕድገትን ለመደገፍና ለማመቻቸት ተቋማዊ ብቃት አለመኖሩን መንግሥት ተገንዝቦ ጠንካራ የመመቴክ ዘርፍ ልማት እንዲኖር አስፈላጊ የሆኑ ተቋማዊ የማዕዘን ድንጋዮች ማስቀመጥ ጀምሯል። እርምጃዎቹ እንዲወሰዱ

ያደረጉት በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚታየው የመመቱክ ፈጣን የኢንዱስትሪ ዕድገትና በኢትዮጵያም የሚታየው ተመሳሳይ ሁኔታ ነው። እስከአሁን ከተወሰዱት እርምጃዎች መካከል የኢትዮጵያ መረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ ልማት ኤጀንሲን ማቋቋም አንዱ ነው። ኤጀንሲው የመመቱክ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎችን የመንደፍና አፈጻጸም ማቸውን የማስተባበር ሥልጣን ተሰጥቶታል። የኤጀንሲው መሠረታዊ ግብ ለመመቱክ ልማትና ለውጤታማ አተገባበሩ ምቹ ሁኔታ በመፍጠር ለብሔራዊ የልማት ሂደት "የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂን ለሃገሪቱ ማህበረ-ኢኮኖሚያዊ ልማት፣ ለዲሞክራሲ ግንባታና መልካም አስተዳደር አስተዋጽኦ በሚያደርግ መልክ መጠቀም" ነው። የመመቱክን ልማትና አፈጻጸም የሚደግፉና የሚያመቻቹ ሌሎች ቁልፍ ሚና ካላቸው ባለድርሻዎች ውስጥ የኢትዮጵያ ሳይንስና ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር፣ የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኤጀንሲ፣ የኢትዮጵያ ኢንፎርሜሽን ኔትወርክ ደህንነት ኤጀንሲ፣ የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን፣ የኢትዮጵያ ብሮድካስቲንግ ባለስልጣን የቴሌኮሙኒኬሽንና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ የትምህርት ተቋም ይገኙበታል።

በተጨማሪም የመመቱክ ፖሊሲ ለሚከተሉት ተገቢውን ግምት ይሰጣል።

- ሀ/ ብሔራዊ የመመቱክ አማካሪ አካል ማቋቋም፣ የዚህ አማካሪ አካል አባላት ከምሁራን፣ ከባለሙያዎችና ከማህበራት የተውጣጡ ይሆናሉ።
- ለ/ በመመቱክ መሠረታዊ ልማትና ፖሊሲ አፈፃፀም እንዲሁም ዘርፉን በመከታተልና በመቆጣጠር ዙሪያ ብሔራዊ ኃላፊነት የተሰጣቸው መንግስታዊ ተቋማትን በጋራ የሚያስተባብርና የሚከታተል አካል እንዲቋቋም ማድረግ፣
- ሐ/ ብሔራዊ የመመቱክ መርሃግብሮችንና ፕሮጀክቶችን ለመቅረጽና ለመተግበር በቂና አስተማማኝ አቅም በመንግሥትና በዘርፎች መካከል መገንባት፣
- መ/ ለብሔራዊ የመመቱክ ልማት በህብረተሰቡና በግሉ ዘርፍ መካከል የኢጋርነት ስምምነቶችን በግልጽ ማስቀመጥ፣

ሠ/ በመካሄድ ላይ የሚገኙት የመመቱክ መርሃ ግብሮችና ፕሮጀክቶች ከብሔራዊ የመመቱክ ልማት ዕቅድና መርሃግብሮች ጋር ማቀናጀት፣ እንደአስፈላጊነቱ መንግሥት ለፖሊሲው አፈጻጸም በሚያመች ሁኔታ አዳዲስ ተቋማትን መፍጠር ወይም ያሉትን ማሻሻል ይችላል። የፖሊሲው የተለያዩ ክፍሎች ከሀገራዊ የልማት ቀዳሚ አጀንዳዎችና በዓለም አቀፍ የመመቱክ ዘርፍ በሚደረጉ ለውጦች አንፃር በየጊዜው መከለስ ይኖርበታል።

4.3 ክትትልና ግምገማ

የመመቱክ የልማትና አፈጻጸም ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች እንደዚሁም ዕቅዶችና መርሃግብሮች በሚገባ መቀናጀታቸውን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ስልቶች ማስቀመጥ ያስፈልጋል። በዚህ ረገድ የኢትዮጵያ የመረጃና መገናኛ ቴክኖሎጂ ልማት ኤጀንሲ የፖሊሲው አፈጻጸም ቅንጅት፣ ቁጥጥርና ግምገማ በተመለከተ ሃላፊነት ተሰጥቶታል። ኤጀንሲው የፖሊሲው አፈጻጸም በሚፈለገው መንገድና አቅጣጫ መሄዱን በየጊዜው ቁጥጥርና ግምገማ በማድረግ ለማረጋገጥ እንዲቻል የመከታተያ መንገዶች የሚቀይስ ተቋማዊ ማዕቀፍ ያዘጋጃል። ይህም የፖሊሲ ዓላማዎች፣ ግቦችና ስትራቴጂዎች መሳካታቸውንና ወቅታዊ እርምጃዎች መወሰዳቸውን እንደዚሁም እንደ አስፈላጊነቱ የፖሊሲ ክለሳ መደረጉን ለማረጋገጥ ያስችላል።

ስልቶቹ የሚከተሉትን ያጠቃልላሉ።

- ሀ/ የብሔራዊ የመመቱክ ፖሊሲ፣ ፕላን፣ መርሃ ግብርና ስትራቴጂዎች ማመቻቸትና ማስተባበር፣
- ለ/ በመመቱክ ዕቅድና መርሃ ግብር ቀረፃ ወቅት የሀብት ብክነትና አላስፈላጊ የሥራ ድግግሞሽ አለመኖራቸውን ማረጋገጥ፣
- ሐ/ የክንውን መለኪያዎችን በማውጣት ውጤታማነቱን መለካት፣
- መ/ ለብሔራዊ ዘርፍ-ተኮር መርሃ ግብሮችና ፕሮጀክቶች ውጤታማና ተጠያቂነት ያለው የፕሮጀክት አስተዳደር መኖሩን ለማረጋገጥ መለኪያዎች ማውጣት፣

- ሠ/ ለተሻለ አሠራር በክልልና በዓለም አቀፍ ድርጅቶች መካከል አጋርነትና ትብብርን ማጠናከር፤
- ረ/ ከባለድርሻዎች ጋር በመተባበር የመመቴክን ልማት እንደዘርፍ ለማሳደግ በንቃት መሥራት፤
- ሰ/ ለኢትዮጵያ ፈጣን የመመቴክ ዕድገት የኤጀንሲውን የፋይናንስ ዓቅም በማሳደግ ብቁ የሆኑና ጥራት ያላቸው ባለሙያዎችን መቅጠርና መያዝ፤

4.4 የወደፊት አቅጣጫ : ብሔራዊ የመመቴክ መሪ ዕቅድ

ለፖሊሲው ተግባራዊነት ስትራቴጂያዊ ማዕቀፍ ያለው የብሔራዊ የመመቴክ ማስተር ፕላን ማዘጋጀትና ለአፈጻጸሙ አስፈላጊው ግብአት ማዘጋጀትን ይጠይቃል። ማስተር ፕላኑ ለፖሊሲው የአፈጻጸም ክንውን ክትትልና ግምገማ መለኪያዎች፣ መነሻዎች፣ ግቦችና ሃላፊነቶችን ያስቀምጣል። የመንግሥት ኤጀንሲዎች ብሔራዊ ማስተር ፕላኑ የተቀመጡ የግቦችና ስትራቴጂዎች ማዕቀፍ ውስጥ የራሳቸውን ተጨባጭ ዕቅዶችና ፕሮግራሞች መቅረፅ ይችላሉ። የብሔራዊና የዘርፉ ዕቅዶችና መርሃግብሮች በአፈጻጸሙ መሪነት በተግባር ዕቅዶች ይደገፋሉ።

በፌዴራልና በክልል ደረጃ የመመቴክ ፖሊሲ አፈጻጸምን ለማመቻቸት እንዲሁም የመመቴክ ዘርፍ-ተኮር ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎች፣ ዕቅዶችና መርሃግብሮች ለማዘጋጀት በመንግሥታዊ ተቋማት አግባብ ያላቸው መዋቅሮች ይዘረጋሉ። የግል ዘርፉም የዚህን ምሳሌ እንዲከተል ይበረታታል።

የመጨረሻው የመመቴክ ግብ በውጤታማ የመመቴክ አጠቃቀም በሀገር አቀፍ ደረጃ በሁሉም ዘርፎችና በሁሉም የዜጎች የሕይወት መስኮች ትርጉም ያለው እድገትና የኑሮ ለውጥ ማምጣት ነው።